

Віталій БУДНЯК

аспірант освітньо-наукової програми «Менеджмент», ЗУНУ

ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНА СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ІТ-СЕКТОРУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Бурхлива цифровізація економічних та суспільних відноси на тлі глобалізації привела до стрімкого зростання об'єктивно існуючого попиту на ІКТ-продукти та послуги. На сьогодні вже більшість сфер суспільного життя не обходиться без застосування цифрових технологій та/чи комунікацій. Широкомасштабне впровадження штучного інтелекту лише прискорить ці процеси. У підсумку в десятки разів зріс та продовжує зростати попит на ІКТ-продукти і послуги та саме за рахунок цього галузь «Інформація і комунікації» стала одним зі драйверів у більшості економіках світу та Україна не виключення з цього тренду.

Однак, разом з збільшенням масштабів замовлень та нарощенням обсягів господарської діяльності вітчизняні ІТ-компанії, значна частина з яких була створена й побудована на принципах не стільки повноцінної організаційно-управлінської структури менеджменту, як на засадах договірної (т. зв. дружньої) співпраці окремих фахівців ІТ-сфери, яких об'єднували спільні інтереси, пов'язані з виконанням субпідрядів великих закордонних або рідше вітчизняних корпорацій, стикнулися з низкою труднощів, пов'язаних з їх корпоративним ростом у крупніші суб'єкти господарювання, функціонування яких має вибудовуватися за принципами сучасного менеджменту. При тому фокус уваги все більше зміщається на найдрібніший рівень управління – бізнес-процеси загальної технологічної схеми організацій діяльності в ІТ-секторі. Відтак, теоретико- методичні й методико-прикладні напрацювання у сфері, з одного боку, аналізування, а, з іншого боку, забезпечення підвищення ефективності бізнес-процесів суб'єктів ІТ-сектора в умовах цифрової трансформації економіки й суспільства України є актуальними і набувають все більшої значимості та затребуваності.

Сьогодні еволюція господарських систем усіх рівнів та всіх видів економічної діяльності відбувається за умов глобалізації, діджиталізації та пов'язаних з ними сучасних економіко-соціальних перетворень, маючи в значній мірі непередбачуваний характер, що ускладнює процес прийняття рішень щодо ефективного управління. В цих умовах прискорення процесів розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання, які спеціалізуються на продукуванні ІТ-послуг та продуктів, як локальними господарськими системами необхідно використати переваги проектного управління (менеджменту бізнес-процесів), що дозволить цим економічним агентам бути успішними в конкурентній боротьбі, швидко реагувати на зовнішні і внутрішні зміни, заощаджувати час і гроші. Сьогодні управління бізнес-процесами є однією з найбільш прогресивних управлінських технологій, що спрямована на реалізацію проектів з максимально можливою ефективністю при заданих обмеженнях за часом, коштами і ресурсами, а також якості кінцевих результатів проекту.

Сучасна господарська система організацій ІТ-сектора потребує певних інструментів, які б за проектного підходу впливали на результативність її діяльності, в процесі якої часто виникають перебої у зв'язку з обмеженою кількістю певних ресурсів (фінансів, персоналу, інформації, інших ресурсів та можливостей тощо) шляхом вироблення ефективних управлінських рішень.

Необхідно зазначити, що сучасні зміни, особливо обумовлені діджиталізацією, стосуються усіх аспектів діяльності організацій ІТ-сектора і пов'язані з ідентифікацією коливань економічної кон'юнктури споживчого ринку внаслідок його позитивної або негативної динаміки, зміною потреб та уподобань споживачів, впливом держави на процеси цифрової трансформації економіки та суспільства, а також розробкою ефективних заходів щодо адаптації суб'єктів господарювання до існуючих умов з метою недопущення стагнації та зниження ділової активності.

Проектне управління в ІТ-секторі дає змогу розв'язувати такі завдання: визначати цілі ІТ- проекту; структурувати проект; визначати фінансові потреби і джерела фінансування проектів;

вибирати субпідрядників, інших виконавців; розробляти і укладати контракти; розраховувати кошторис і бюджет проекту; визначати терміни виконання проекту, розробляти графіки їх реалізації; управляти проєктними ризиками.

Найбільший ефект від інформатизації досягається за процесно-орієнтованої структури управління організацією ІТ-сектору, яка розглядається як сукупність бізнес-процесів: впорядкованих в часі взаємозалежних робіт, у ході яких споживаються нематеріальні, трудові, фінансові ресурси спрямовані на одержання певного результату. Якщо підприємство господарює ефективно, то в процесі перетворення ресурсів виникає результат у формі прибутку, розширення ринку збуту, формування податкових відрахувань, виконання соціальної функції тощо. Основними об'єктами оптимізації бізнес-процесів є планування: потреб у ресурсах, потреб у технологічних потужностях тощо.

Сьогодні планування ресурсів, прогнозування фінансового стану, підготовки ефективних управлінських рішень для суб'єктів ІТ-сфери неможливе без інформатизації процесів управління та використання математичних моделей.

Основна увага приділяється формуванню т. зв. інтегрованих економічних систем управління та планування ресурсів бізнесу, які поєднують економіко-математичні методи та сучасні засоби збору, передачі і обробки економічної інформації. Призначенням таких систем є інтеграція всіх відділів та функцій на підприємстві в єдину комп'ютерну систему, яка надає можливість задовольнити усі першочергові та специфічні потреби підрозділів. З одного боку, це інформаційно-аналітичні системи, однак з іншого – бізнес-стратегії, які містять в собі набір ключових для даної галузі функціональних застосувань, і допомагають збільшити частку бізнесу за допомогою ефективної ІТ-підтримки та оптимізації внутрішніх і зовнішніх операційних та фінансових процесів.

Нині наявність системи автоматизації бізнес-процесів є стандартом для підприємств більшості видів економічної діяльності, у т. ч. ІТ-компаній, причому тих, які вирости з малих

фірм у крупні IT-корпорації. Діджиталізація як створює нові можливості, так і змушує вітчизняні організації IT-сектора ґрунтовніше вибирати системи аналізування й ефективізації бізнес-процесів як інструмент конкурентної боротьби, оскільки кожен вид діяльності має свою специфіку і особливі вимоги до систем такого класу.

В сучасних умовах діджиталізації реалізація проектів управління бізнес-процесами суб'єктів IT-сектора є запорукою підвищення рівня їх конкурентоспроможності як одночасної умови вирішення складного завдання вибору оптимальної системи менеджменту у відповідності до бізнес- вимог конкретного суб'єкта сфери IT-послуг та його специфіки.

Незалежно від обраної моделі життєвого циклу бізнесу чи методології ведення проекту, процес аналізу завжди є обов'язковим етапом роботи, адже він є початковим і визначає підґрунтя для забезпечення функціональної адекватності і якості систем управління бізнес-процесами суб'єкта IT-сектора. Бізнес-аналіз трактується як відносно нова компетенція і методика, що сформована на перетині технологій, які динамічно розвиваються, та бізнес-реалій, що вимагають стрімкого реагування: від виведення на ринок нових IT-продуктів і послуг до скорочення витрат, реінжинірингу процесів і автоматизації (зокрема впровадження систем менеджменту бізнес- процесів). Сьогодні така сфера знань як управління вимогами є базовою для більшості IT-проектів згідно всесвітньо визнаного стандарту практики бізнес-аналізу BABOK, що детально описує такі сфери знань, як планування і контроль бізнес-аналізу; виявлення вимог; комунікація і управління вимогами; аналіз підприємства; аналіз вимог; оцінка та узгодження рішення; базові компетенції бізнес-аналізу; методики бізнес-аналізу. Кожна з цих груп завдань і методик описує стандартизовані, процеси, досвід, навички та вимоги до результатів компетентного виконання своїх завдань бізнес-аналітиком.

Одним з найкращим інструментом для бізнес-аналізу зі сторони підприємства є аналітична модель The Zachman

Framework, яка містить цілісний опис ключових стратегій бізнесу, пов'язаних з інформацією, прикладними системами і технологіями, а також їх впливом на функції і бізнес-процеси суб'єкта господарювання. Саме на етапі бізнес-аналізу (аналізування якості та ефективності бізнес-процесів суб'єкта ІТ-сфери) ця модель за адаптованого проектного підходу (процесна орієнтованість та Agile-SRUM методологія) надасть змогу зручніше розглянути архітектуру організації на загал. Відтак вдале поєднання аналітичних інструментів та проектної методології дозволить реалізувати та запровадити процеси менеджменту бізнес-процесів на вітчизняних організаціях ІТ-сектора вчасно та згідно поставлених бізнес-вимог.

Список використаних джерел

- 1.Августин Р., Будняк Л., Будняк В. Підходи до аналізу та забезпечення ефективності бізнес-процесів організацій ІТ-сектору в умовах діджиталізації економіки. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 1. С. 175-182.
- 2.Августин Р., Будняк В. (2024). Механізм забезпечення ефективності бізнес-процесів організацій ІТ-сектору в умовах діджиталізації економіки. *Development Service Industry Management*, (3), 35-40. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(5\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(5)).
- 3.Августин Р.Р., Демків І.О., Трепет Н. М. Аналізування та ідентифікація шляхів удосконалення конкурентної стратегії підприємства в умовах цифровізації. *Бізнес Інформ*. 2024. №9. С. 429-436. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-429-436>
- 4.Августин Р.Р., Демків І.О., Трепет Н. М. Моделювання та формування механізму зміцнення конкурентоспроможності підприємства в умовах цифровізації. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2024. Вип.42. С.110-118. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1381>